

UMUT ÖLÇEĞİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Yard. Doç. Dr. Yasemin AKMAN (*)
Yard. Doç. Dr. Fidan KORKUT (*)

Umut sözcüğü günlük dilde daha çok herhangi bir alandaki olumlu beklentileri ifade etmek amacı ile kullanılır. Kuramsal açıdan ele alındığında ise umut sözcüğüne yüklenen anlamların farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Umut ile ilgili en kapsamlı çalışmaları yapan Jerome Frank (1968) umudu "iyi olma duygusu veren ve kişiyi harekete geçmek için güdüleyen bir özellik" olarak ele alır.

Umut kavramı ile ilgili kuramsal çalışmaların geçmişi 13. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Bu yüzyılda din bilimcisi Aquinas, sonraki yüzyıllarda Hume ve Kant gibi düşünürler umudu, insan doğasında varolan temel duygulardan biri olarak ele almaktadır. Bu görüş günümüzde bazı yazarlar için geçerliğini sürdürmeye devam etmektedir (Akt. Snyder 1991). Romero'a (1989) göre umut "hedefe ulaşma beklentisinin duygusal ögesi"dir. Miller (1985) da umudu duygu, beklenti, yanılısma, istek olarak ele almakta ve umudun yaşamın içgüdüsel bir ögesi olduğunu, bireyleri incinmekten koruyarak potansiyellerini göstermelerini kolaylaştırdığını ifade etmektedir.

Bazı kuramcılar tarafından umut tek boyutlu ve duygusal içerikli olarak ele alınmasına karşın, son yıllarda umudu daha farklı olarak ele alan araştırmacılar da bulunmaktadır. Bu araştırmacılar umutta duygusal boyuta ek, hatta daha ağırlıklı olarak bilişsel boyutun da bulunduğunu öne sürerek umudu iki boyutlu olarak düşünmektedirler.

Frank (1968) umudu duygu ve düşüncenin anlamlı bir karışımı olarak tanımlayarak, umudun bilişsel ve duygusal olmak üzere iki boyutu olduğunu ilk vurgulayan kuramcıdır. Aynı zamanda umudun psikoterapi sürecindeki önemi üzerinde durarak danışanın iyileşmesindeki olumlu ve hızlandırıcı rolüne işaret etmektedir.

Umudun iki boyutlu ele alınması ile ilgili en kapsamlı görüşler ise Snyder ve arkadaşları tarafından öne sürülmektedir (Snyder 1989, 1991; Snyder ve ark., 1991a; Snyder ve ark., 1991b). Umudun ilk boyutu "hedefi elde etmeyi isteme ve hedefi elde edebilmek için kendisinde güç hissetme" olarak tanımlanmaktadır. Snyder ve arka-

(*) Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

daşları umudun bu boyutuna, "agency"* adını vermektedirler. Bu boyut geçmişteki, içinde bulunulan zamandaki ve gelecekteki hedefi elde etmede, başarılı kararlar verildiğine ya da verilebileceğine ilişkin duyuma denk gelen bir özellik gösterir. İkinci boyut ise "hedefi elde edebilmek için yollar bulabilme becerisi" olarak tanımlanıp "pathway"* olarak adlandırılmaktadır. Bu boyut da kişinin hedefleri elde etmede başarılı planlar yapabildiği ya da yapılabileceği duyumuna denk gelmektedir.

İki boyut birarada ele alındığında umut, Synder ve arkadaşları tarafından (1991a) "hedefe ulaşılabilirliğine yönelik karar verme ve hedefe ulaşılabilir yolları planlamaya ilişkin duyumlardan türeyen bilişsel bir yapı" olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan Synder'a (1989) göre bu iki boyut, birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerinin etkilerini olumlu yönde artırıcıdır. Bu durum değişik bir anlatımla "istek olursa çözüm de bulunur" görüşünü destekler doğrultudadır. Bu tanımla umut bilişsel ağırlıklı bir yapı gibi görünse de duygusal boyutun varlığı da gözardı edilemez. Önceki yaşantılarına bağlı olarak, kişinin hedefe ulaşabilme için yollar bulabileceğini görmüş olması, yeni hedeflerle karşılaştığında sonuca ulaşmak için istek duymasına ve yeni yollar bulabileceğine yönelik bir güven duygusunu taşımasına yol açmaktadır. Böylece de kişi problemlerini çözdükçe, yeni problemlerle karşılaştığında bunları da çözebileceğine ilişkin güç duymakta, yani umutlu olmaktadır.

Bu kuram, hedefi elde etmeyi isteme (agency) ve hedefi elde edebilmek için yollar planlayabilme (pathway) boyutlarının birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerinin etkilerini olumlu yönde artırıcı olduğunu ifade etmekle birlikte umudun varolabilmesi için bu boyutlardan herhangi birinin varlığının yeterli olmadığını da vurgulamaktadır.

Snyder, iyimserlik (optimism) ve kendilik yeterliği (self-efficacy) ile umudu farklı yapılar olarak ele almaktadır. İyimserliğin "olumlu olaylar olabileceğine ilişkin genellenmiş beklenti" olarak tanımlanabileceğini söyleyen Snyder, iyimserliğin umudun hedefe ulaşma isteği boyutu ile paralellik gösterebilmesine karşın hedefe ulaşmak için yollar planlayabilme boyutunu (-) içermediğini öne sürmektedir. Bu durumda Snyder umudu, iyimserliği de içine alan daha kapsamlı bir yapı olarak ele almaktadır. Snyder (1991), Bandura'nın kendilik yeterliği kavramı ile umut arasında da benzerlik olmasına karşın kapsam açısından farklılıklar olduğunu vurgulamaktadır. Bandura'ya (1989) göre kişinin kendisini yeterli kabul etmesinden kaynaklanan kendilik yeterliği kavramı ancak belli bir alan ve o alandaki belirli bir işleve yönelik başarı düzeyi beklentisiyle ilgilidir. Oysa umut sözkonusu olduğunda çok daha geniş bir alana yönelik beklenti kastedilmektedir.

Bu noktada genellenmiş beklenti ile umudun aynı anlamda olduğu izlenimi edilebilir. Oysa, genellenmiş beklenti olumlu ve olumsuz olabiliyorken umut

(*) Yazarlar, umudun iki boyutuna denk gelen bu iki kavramı tam olarak karşılayabilen tek bir sözcük bulamadıkları için İngilizce kullanımlarını tercih etmişlerdir.

sözkonusu olduğunda daha çok olumlu bir genellenmiş beklentiden sözedilmektedir. Bu hali ile olumlu genellenmiş beklenti, umudun hedefe ulaşma isteği boyutu ile paralel görünmektedir.

Snyder ve arkadaşlarının (1991a) umut ile ilgili görüşlerine dayalı olarak oluşturdukları ölçeğin geliştirilmesine yönelik çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

ORJİNAL UMUT ÖLÇEĞİ

Bireylerin umut düzeylerini ölçmek amacıyla; Snyder ve arkadaşları (1991a) tarafından geliştirilen umut ölçeği 12 madde içermektedir. Maddeler düz cümlelerden oluşmakta, eşit sayıdaki maddelerde (dörder tane) pathway ve agency boyutlarına ilişkin ifadeler yer almaktadır. Boyutlardaki dörder maddenin bir tanesi geçmiş, ikisi içinde bulunulan zamanı, bir tanesi de geleceğe yönelik ifadeleri içermektedir. Ayrıca dört madde de umutla ilgisi olmayan doldurucu (filler) ifadelerden oluşmaktadır. Umudun pathway ve agency boyutunu yansıtan maddelerde olumlu, doldurucu maddelerde ise olumsuz ifadeler yer almaktadır. Ölçek uygulanırken, bireylerden maddelerdeki ifadelerin, kendi durumlarını yansıtmaya derecelerini likert tipi dörtlü bir derecelendirme ölçeği üzerinde işaretlemeleri istenmektedir.

Orjinal Umut Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerliği

Çeşitli güvenirlilik ve geçerlik saptama teknikleri kullanılarak yapılan birçok araştırmada umut ölçeğinin güvenirlilik ve geçerliği oldukça yüksek bulunmuştur. Yapılan çeşitli ölçümlerde ölçeğin iç tutarlılığı .70 ile .80 arasında hesaplanmıştır.

Test-tekrar test yöntemi ile güvenirlilik katsayıları ise 3 hafta ara ile .85 ($p < .001$), 8 hafta ara ile .73 ($p < 0.001$) ve 10 hafta ara ile .76 ($p < 0.001$) olarak bulunmuştur.

Umut kuramsal olarak agency ve pathway olarak iki boyutun bileşeni olarak kabul edildiği için, 1. ölçekdeki 8 maddeden elde edilen puanlara dört ayrı zamanda faktör analizi de uygulanmıştır. Bu uygulamalar sonunda agency boyutunu temsil ettiği düşünülen 4 maddenin birinci faktör, pathway boyutunu temsil ettiği düşünülen diğer 4 maddenin ise ikinci faktör üzerinde toplandığı görülmüştür.

Ölçeğin geçerliğine ilişkin olarak da Snyder ve arkadaşlarının (1991a) benzer ölçekleri kullanarak yaptıkları geçerlik hesaplamalarının sonuçları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1
Umut Ölçeğinin Benzer Ölçeklerle Gösterdiği İlişki Katsayıları

Umut Ölçeği	İyimserlik (Scheiver, Carver) .50 (p<.005)	Genellenmiş Başarı Beklentisi (Fibel, Hale) .55 (p<.005)	Self Esteem (Rosenberg) .58 (p<.005)	Depresyon (Gibb) -.51 (p<.005)
Umut Ölçeği	Cümle Tamamlama (Rotter) .63 (p<.001)	Sosyal Kabul Edilebilirlik (Marlowe, Crowne) .30 (p<.005)	Self Presentation (Roth, Snyder) .28 (p<.005)	Life Experiences Survey (Burger, Cooper) .54 (p<.005)

Umut Ölçeğinden elde edilen puanlar Minnesota Çoklu kişilik Envanterinin bazı alt ölçeklerinden elde edilen puanlar ile de benzerlik göstermektedir. MMPI ölçeğinin bazı alt ölçekleri ile umut ölçeğinden alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayıları da Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2
Umut Ölçeğinin Bazı MMPI Alt Ölçekleriyle Korelasyon Katsayıları

	Umut Ölçeği
Hipokodriasis	-.30 p <.001
Depresyon	-.60 p <.001
Histeri	-.35 p <.001
Psikopatik Eğilim	-.43 p <.001
Paranoya	-.34 p <.001
Şizofreni	-.34 p <.001

Umut Ölçeğinin Ayırdediciliği

Yapılan ölçümler, umut düzeyi ile olumsuz duygulanım (negative affect), genellenmiş olumlu sonuç beklentisi gibi özellikler arasında korelasyonlar olduğunu göstermiştir.

Snyder ve arkadaşlarına göre (1991a) yüksek umutlu bireyler daha az olumsuz duygulanım ve daha az kendilerine zarar verici bilişsel özellikler taşımaktadırlar. Böylece umut ölçeğinden alınan puanların, olumsuz duygulanım ya da nevrozizm ile ilgili ölçeklerden alınan puanlarla olumsuz bir korelasyon göstermesi beklenmektedir. Bu varsayımdan hareketle yapılan karşılaştırmalar bu görüşü desteklemiş, umut ölçeği ile iki olumsuz duygulanım indeksinden alınan puanlar arasında olumsuz korelasyon bulunmuştur (Manifest Anxiety Scale, r=-.47, p <.001; State-Trait Anxiety Scale, r=-.5 p<.001).

Umut Ölçeğinin Puanlanması

Ölçeği değerlendirecek bireylerden, her bir maddeyi "durumuma hiç uymuyor (1)'den", "tamamıyla uygun (4)'e" uzanan dörtlü likert tipi bir derecelendirme içinde değerlendirmeleri istenmektedir.

Ölçek puanlanırken doldurucu maddelere (3,5,6,11) verilen puanlar dikkate alınmamakta, diğer maddelere verilen puanlar toplanarak her birey için tek bir puan elde edilmektedir ve değerlendirmeler de bu puanlar üzerinden yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 32'dir.

Umut Ölçeğini Uyarlama Çalışmaları

Umut ölçeğini dilimize çevirmek için, İngilizce formu Hacettepe Üniversitesinde görevli, Psikoloji ya da Psikolojik Danışma alanında en az lisansüstü eğitimi görmüş, lisans eğitimini İngiliz Dilinde yapmış ya da lisansüstü çalışmalarının bir kısmını anadili İngilizce olan ülkelerde tamamlanmış 6 uzmana verilerek, kendilerinden ölçeği Türkçeye çevirmeleri istenmiştir. Daha sonra bu altı çeviri karşılaştırmalı olarak incelenerek tek bir çeviri haline getirilmiştir. Hazırlanan bu Türkçe form İngilizce öğretimi alanında görev yapan bir öğretim üyesine verilerek ölçeğin yeniden Türkçeden İngilizceye çevrilmesi sağlanmıştır. Elde edilen bu son çevirinin, ölçeğin orijinaline uyup uymadığı uzmanların görüşleri alınarak yeniden gözden geçirilmiştir. Sonuçta elde edilen Türkçe çeviride, her bir maddenin aslına uygunluk derecesinin yeterli olduğu kabul edilerek, ölçek güvenilirlik ve geçerlik açısından değerlendirmeye hazır hale getirilmiştir.

Umut Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerliğine İlişkin Çalışmalar

Ölçeğin güvenilirliğini saptamak için yapılan çalışmada, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinden 103 kişilik bir grubun, her maddeye verdikleri yanıtlar üzerinden ölçeğin içtutarlığına bakılmış ve içtutarlık katsayısı .65 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı yeterli görülerek, 1991-1992 Öğretim Yılı Bahar Döneminde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinden 74 kişilik bir gruba 4 hafta ara ile ölçek iki kez uygulanmış ve iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı .66 ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin Faktör Yapısıyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Ölçeğin aslındaki gibi bir faktör yapısı gösterip göstermediğini anlamak amacıyla 1991-92 Bahar Döneminde H.Ü. Eğitim Bilimleri Bölümü öğrencilerinden 42 kişilik bir gruba Anabileşenler Yöntemi (principal compenents) yöntemi ve vari-

max dönüştürmesine göre faktör analizi uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamada orjinal ölçeğe benzer bir faktör dağılımıyla karşılaşılmadığı görülmüştür. Bu nedenle ölçekteki maddeler tekrar ele alınarak, anlamı bozmayan bazı değişiklikler yapılmıştır. Ölçek bu haliyle 103 kişilik yeni bir öğrenci grubuna verilmiştir. Bu uygulama sonucunda 4. maddenin ikinci faktörde, diğer maddelerin ise birinci faktörde toplandığı bulunmuştur. Daha farklı bölümlerden oluşan, dolayısıyla da daha değişik özellikler taşıyabilecek bir örneklem grubu üzerindeki faktör dağılımını da görebilmek için 1992-93 güz döneminde Hacettepe Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerindeki öğrencilerden oluşan 136 kişilik bir örneklem grubuna ölçek yeniden uygulanmıştır. Bu uygulamada 7. madde dışındaki maddelerin tek bir faktör üzerinde toplandığı görülmüştür. Yapılan üç faktör analizinin sonuçları Tablo 3 de özetlenmiştir.

Tablo 3
Üniversite Öğrencilerine Uygulanan
Umut Ölçeği Maddelerinin Faktör Analizi

Umut ölçeği madde no	Bahar 1992 n42		Bahar 1992 n103		Güz 1992 n136	
	1	2	1	2	1	2
Agency						
10	.68	.11	.63	.55	.58	.38
9	.66	.008	.60	.001	.49	.45
12	.65	.39	.66	.16	.77	.16
2	.12	.64	.66	-.0.18	.52	-.38
Pahways						
7	-.10	.79	.52	-.04	.47	-.64
8	.26	.79	.53	-.08	.73	-.40
4	.36	.51	.26	-.87	.61	-.12
1	.80	.13	.70	.26	.68	.46
Dönüştürülmüş bileşenlere göre açıklanan varyans	2.22	2.10	2.19	1.39	3.00	1.32
Açıklanan toplam varyans yüzdesi	27.70	26.23	27.36	17.43	37.46	16.47

Ölçek üzerinde yapılan üç farklı faktör analizi sonucu ölçekteki maddelerin iki faktörden çok tek bir faktör üzerinde toplandığı görülmektedir. 103 kişi üzerinde yapılan uygulamada 4. madde, 136 kişilik örneklem grubunda ise 7. madde dışındaki maddeler tek faktör üzerinde toplanmaktadır. Bu durum umut ölçeğinin bizim kültürümüzde iki farklı boyutu ayırtetmekte yetersiz kaldığını düşündürmektedir.

Faktör analizi çalışmaları devam ederken, ölçeğin bizim kültürümüzdeki geçerliğine ilişkin kanıtlar da araştırılmıştır. Orjinal çalışmada benzer ölçekler olarak kabul edilen ve Türk toplumunda da geçerlik ve güvenilirliği saptanan Beck Depresyon Ölçeği (Hisli, 1989) ve İyimserlik Ölçeği (Aydın, Tezer 1991) ile umut ölçeğinden elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Üniversite öğrencilerinden oluşan 85 kişilik bir grup üzerinde yapılan karşılaştırmada Umut Ölçeği ve Depresyon Ölçeğinden elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayısı $-.32$ ($p < .005$), umut ölçeği ve iyimserlik ölçeğinden elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayısı ise $.50$ ($p < .001$) olarak hesaplanmıştır.

Umut, Depresyon ve İyimserlik Ölçeklerinden elde edilen puanların ortalama ve standart sapmaları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4
Umut, Depresyon ve İyimserlik Ölçeklerinden
Alınan Puanların Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	\bar{X}	S
Umut Ölçeği	25.54	3.29
Depresyon Ölçeği	8.88	6.01
İyimserlik Ölçeği	22.08	4.91

n = 85

Orjinal çalışmada ölçeğin depresyon gibi olumsuz duygulanımları yordadığı da ifade edilmektedir (Snyder ve Ark., 1991a). Buradan hareketle, Türkçeye uyarılma çalışmaları yapılan ölçeğin çeşitli olumsuz duygulanım işaretleri gösteren yetişkinleri ayırtetmede kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin kanıtlar da araştırılmıştır. Bu amaçla H.Ü., S.S.K. Hastaneleri Psikiyatri Servisleri ile H. Ü. Beytepe Kampüsü Medikososyal Merkezine değişik semptomlarla, gönüllü olarak başvuran 18-28 yaş arasındaki en az lise mezunu 42 yetişkin hastaya ilk görüşmeleri sırasında Umut Ölçeği uygulanmıştır. Bu gruptan elde edilen puanlar, Üniversite öğrencilerinden yaş ve cinsiyetleri psikiyatrik gruba benzer öğrencilerinden yaş ve cinsiyetleri psikiyatrik gruba benzer olanlar arasından, seçkisiz olarak seçilmiş 42 lisans ve lisansüstü öğrencisinin puanları ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmanın sonucu Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5
Üniversite Öğrencileri ile, Psikiyatri Servislerine Başvurmuş
Yetişkinlerin Umut Puanlarının Ortalamaları,
Standart Sapmaları ve t Değerleri

Grup	\bar{X}	S	t	Anlamlılık Düzeyi
Psikiyatrik yardım isteyen	25.57	2.71	2.62	.01 düzeyinde anlamlı
Üniversite öğrencisi	23.48	4.28		

n = 42

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yazarların umut ölçeğinin uyarlama çalışmalarına girişmelerinin birkaç nedeni vardır. Bu gerekçeler aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Öncelikle ölçeğin orjinal çalışmalarda ayırteci tanı koymada kullanılabilir nitelikte bulunması (Synder ve ark., 1991a) psikolojik danışma ilişkisinde de değerlendirmeye yönelik ipuçları verebileceğini akla getirmektedir. Öte yandan psikolojik danışma süreci sırasında danışanın kendisini tanımasına yardımcı ve ilişki kurulmasını kolaylaştırıcı bir araç olarak da kullanılabilir.

Snyder (1991) kişinin başarı göstermesinin önkoşullarından birisini, "başarılı olabileceğine ilişkin bir duyuma sahip olması" olarak göstermektedir. Bu görüşü doğrulamak amacı ile Snyder ve arkadaşları (1991a) yaptıkları bir araştırmada akademik yıl başında umut düzeyi yüksek olarak saptanan öğrencilerin, yıl sonunda daha başarılı olduklarını bulmuşlardır. Bu araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak da umut ölçeğinden elde edilen puanların akademik başarının yordanmasında kullanılabilecek ölçütlerden biri olarak kabul edilebileceğini öne sürmektedirler.

Snyder ve arkadaşlarının bakış açısı, Erikson'un kişinin herhangi bir alana ilişkin başarıyı tatmasının, genelde başarılı olabileceğine ilişkin duyular taşıması olasılığını yükselteceği görüşü ile de paralel görülmektedir. Buradan hareketle okullarda, rehberlik servislerinin konsültasyon çalışmaları sırasında öğretmen ve velilere, öğrencilerin başarılı olmasının gereklerinden birinin "başarıyı ummaları" bu umudu taşımalarının ise "önceki başarı yaşantılarının niteliğine" bağlı olduğunu açıklanması, öğretmen ve veliler için yol gösterici olabilir. Umut ölçeği, hangi öğrencilerin başarı yaşantısına özellikle gereksinim duyduğunun saptanmasında, dolayısıyla da okul personeli ve velilerin eğitim ortamlarını yeniden düzenlemelerinde yararlı araçlardan birisi olabilir.

Yukarıda değinilen gerekçeler doğrultusunda yapılan uyarlama çalışmalarında ölçeğin geçerlik, güvenilirlik ve ayırteciğine ilişkin kanıtlar elde edilmiş; ancak faktör yapısı orjinal çalışmadakine benzer bulunmamıştır. Faktör yapısının Amerikan örneğine benzer çıkmaması, Türk toplumunda umudu besleyen dayanak noktalarının Amerikan toplumundan farklılıklar gösterdiğini düşündürmektedir.

Kültürlerarası yapılan karşılaştırmalı çalışmalarda duyuş, düşünüş ve davranışlar açısından toplumlar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir (Schuster, Försterlung ve Weiner 1989). Yapılan bu tür bir çalışmada Türk toplumu ile Amerikan toplumu denetim odağı açısından farklılıklar gösterdiklerini ve Türklerin daha dıştan denetimli oldukları bulunmuştur (Lester, Castromayor, İçli 1991). Umut ölçeğinin Türk toplumunda tek boyutlu bir yapı göstermesini; Türk toplumunun Amerikan toplumuna göre daha dıştan denetimli olmaları bulgusundan hareketle açıklamak olası görünmektedir. Dıştan denetimlilerin en belirgin özellikleri başlarına gelen olayların,

kendileri tarafından değil özellikleri başlarına gelen olayların, kendileri tarafından değil şans, kader, güçlü olan başkaları gibi kendi dışlarındaki güçler tarafından kontrol edilen yordanamayan durumlar olduğuna inanmalarıdır (Rotter 1990). Dıştan denetimli olmanın Türk toplumunda daha yaygın olması, umudun da daha çok dışsal ve duyusal ağırlıklı olarak ele alınmasına neden olabilir. Başka bir deyişle, toplumumuzda kişiler umudu şans, kader gibi kendi dışlarındaki güçlerle bağlantılı olarak yaşıyor olabilirler.

Bu düşünceden hareketle umut, bizim toplumumuzda Snyder ve arkadaşlarının umut tanımlamalarındaki hedefi elde etmeyi isteme boyutuna denk geliyor gibi görünmektedir. Türk toplumunda kişiler hedefi elde etmeyi istiyor ancak, elde edebilmek için gerekli olan çabayı göstermeden, hedefe ulaşma yollarını kendi dışlarındaki güçler tarafından belirleneceğine inanıyor olabilirler. Ancak bu görüşün geçerlik düzeyini kontrol etmek için Türk toplumunda öncelikle umudun nasıl algılandığına ilişkin bir araştırma yapılması yerinde olabilir. Böylece yapılacak çalışmanın bulgularına bağlı olarak Türk toplumuna özgü yeni umut ölçeğinin geliştirilmesi gereği ortaya çıkabilir.

Sonuç olarak bu çalışma; Snyder ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilmiş olan Umud Ölçeğinin Türk toplumuna uyarlanmasına ilişkin olarak yapılan daha çok bir ön çalışma niteliğini taşımaktadır. Yapılan bu ön çalışmada Umud Ölçeğinin geçerli, güvenilir ve ayırdedici özellikler taşımasına karşın Amerikan toplumunda yapılan çalışmalardan farklı olarak, ölçeğin tek boyutlu bir yapı gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçek üzerinde daha kapsamlı çalışmalara gereksinim duyulmaktadır.

UMUT ÖLÇEĞİ

1. Sıkıntılı bir durumdan kurtulmak için pek çok yol düşünebilirim.
2. Enerjik bir biçimde amaçlarıma ulaşmaya çalışırım.
3. Çoğu zaman kendimi yorgun hissedirim.
4. Herhangi bir problemin pek çok çözüm yolu vardır.
5. Tartışmalarda kolaylıkla yenik düşerim.
6. Sağlığım için endişeliyim.
7. Benim için çok önemli olan şeylere ulaşabilmek için çeşitli yollar düşünebilirim.
8. Başkalarının pes ettiği durumlarda bile, sorunu çözecek bir yol bulabileceğimi bilirim.
- 9 Geçmiş yaşantılarım beni geleceğe iyi biçimde hazırladı.

10. Hayatta oldukça başarılı olmuştumdur.
11. Genellikle endişelenecek birşeyler bulurum.
12. Kendim için koyduğum hedeflere ulaşırım.
(3., 5., 6., 11. maddeler doldurucu maddelerdir.)

KAYNAKÇA

- Aydın G., Tezer E., (1991): "İyimserlik, Sağlık Sorunları ve Akademik Başarı İlişkisi" **Psikoloji Dergisi** 7, 26, 2-9.
- Bandura A. (1989): "Human Agency in Social Cognitive Theory" **American Psychologist** 44, 1175-1184.
- Frank J. (1968): "The Role of Hope in Psychotherapy" **International Journal of Psychiatry** 5, 5, 383-395.
- Hisli N. (1989): "Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği, Güvenirliği" **Psikoloji Dergisi** 7, 23, 3-13.
- Lester D., Castromayor I. J., İçli T., (1991): "Locus of Control, Depression, and Suicidal Ideation Among American, Philippine, and Turkish Students" **The Journal of Social Psychology** 13, 3, 447-449.
- Miller J. F., (1985): "Hope Doesn't Necessary Spring Eternal Sometimes It Has To Be Carefully Mined and Channeled" **American Journal of Nursing** 85, 22-25.
- Romero, M. (1989): Hope and Outrome Anticipation, Dissertation Abstract International. Vol. 50, 5, 1258-A.
- Rotter J. B., (1990): "Internal vs External Control of Reinforcement: A Case History of a Variable" **American Psychology** 45, 4, 489-493.
- Snyder C. R., (1989): "Reality Negotiation From Excuses to Hope and Beyond" **Journal of Social and Clinical Psychology** 8, 2, 130-157.
- Snyder C. R., (1991): "Hope for the Journey" Conference of Cognitive Coping in Families Who Have a Member With a Developmental Disability: Theoretical and Empirical Implications and Directions. University of Kansas, June 5-6, 1991.
- Snyder C. R., Harris C., Anderson J. R. et. al. (1991a) "The Will and the Ways: Development and Validation of an Individual Differences Measure of Hope" **Journal of Personality and Social Psychology** 60, 4, 570-585.
- Snyder C. R., Irving L. M., Anderson J. R., (1991b) Hope and Health In C. R. Snyder and D.R. Forsyth (Eds) **Handbook of Social and Clinical Psychology: The Health Perspective**. Elmsford, N. Y.: Pergamon Press, 285-305.